

DIÀLEG

BUTLLETÍ DE LA CAMBRA SINDICAL DE LA FACULTAT DE DRET

VALENCIA

ANY II

Nº 5

GENER 1962

SUMARI

Editorial

"La desintegració de l'Estat tradicional".- R.Trias Fargas

Encuesta sobre el próximo Concilio Vaticano

"Actitudes".- L.M.Jiménez

"Bertolt Brecht : la rebel·lió i l'esperança dels vivents".- J.Batllarín

"Aquella bèstia".- Pere Quart

"Sobre la lengua".- E.Solà

"Vida de la Facultat"

Notícies

"Texts Escollits"

Lamentamos el cambio de tinta y el retraso por causas ajenas a nuestra voluntad. Gracias.

EDITORIAL

PER QUÈ DIEM LA VERITAT

No cap dubte que aquest butlletí té defectes. A voltes això és inevitable. Cal recordar que DIALÈG és obra d'universitaris. De gent a la qual seria injust exigir aquella maduresa d'idees i aquella experiència que només podem demanar als majors. Però precisament aqueixa confusió necessària en els joves ens obliga de manera premiosa a seguir un camí de claredat.

Nosaltres partim de la base que pensar, dir i fer la veritat és essencial per a la convivència humana. Acceptar-ho ens condueix a adoptar una actitud al mateix temps inconformista i comprensiva, crítica i tolerant, enèrgica i oberta. Per això no tenim la pretensió de monopolitzar la veritat, i ens situem en el terreny del respecte a la veritat dels altres.

Opinem que el nostre paper deu reduir-se a buscar i posar a la llum la realitat de les coses. A mantenir una exigència de rectitud, de responsabilitat. Sabem que de vegades és més fàcil silenciar la veritat i que dir-la significa trobar complicacions. No obstant, si DIALÈG vol ser fidel a si mateix -i ho vol- no podrà disfressar mai les coses.

Naturalment, buscar la veritat significa defensar els indefensos, combatre per la justícia, posar-nos al costat dels pobles oprimits. Buscar la veritat és construir serenament, amb perseverança i amb tenacitat incansable, les premises d'uns temps millors, més sans, més justs, més segurs. Perquè la veritat ens farà lliures.

Deu quedar clar, per tant, que la decisió que DIALÈG ha pres de dir la veritat - de la manera més decidida i més indefensa-, la seua simpatia per als qui la busquen i la seua repulsa enfront dels qui la neguen -- per la mentida o per la violència --, no formen part d'una "tàctica", sinó que es basen en unes conviccions morals irreductibles.

El temps que alguns dediquen a la suspicàcia, podien destinar-lo a revisar les seues pròpies opinions i actituds, a descobrir si són realistes i sinceres. Així desapareixerien la divagació inútil i el sectarisme negatiu, que poden frustrar els esforços de tots.

No repetim. DIALÈG diu la veritat per principi, no per conveniència. Per això admetrem les crítiques i correccions, vinguen d'on vinguen. És evident que aquells qui no tenen escrúpols en ultratjar la veritat, no els sentiran tampoc si cruen que els convé difamar el nostre nom, o bé ofegar la nostra veu. Però DIALÈG no posa en ells la seua confiança, sinó en vosaltres: els companys i lectors.

Podeu estar segurs que no desertarem, a pesar de tot.....

LA REDACCIÓ

LA DESINTEGRACIÓ DE L'ESTAT TRADICIONAL

per Ramon Trias Fargas

Catedràtic d'Economia i Hisenda Pública

Avui dia tots estem d'acord que l'Estat nacional tal com s'ha anat perfilant al llarg de la història moderna és inoperant per ineficàç.

Està clar que les tècniques de la guerra atòmica i els projectils interplanetaris han fet irrisòria la capacitat d'acció internacional de les unitats sobiranes tal com s'entenen fins a l'any 1914.

D'altra banda, els processos industrials contemporanis, l'automatització, l'especialització a ultrança, la producció en gran escala, exigeixen uns recursos productius tan abundosos i uns mercats tan amplis com solament super-països a l'estil dels Estats-Units i la U.R.S.S. poden proporcionar-se. D'ací els moviments integradors que estan proliferant arreu i que, en el Mercat Comú, estan demostrant en la pràctica, les possibilitats que la lògica venia indicant de temps.

Però, si bé l'inoperància dels Estats per manca d'espai i elements és fàcil d'apreciar, la seua capacitat entorpidora per excés de tamany costa una mica més de captar. Al cap i a la fi sembla que el tamany, com més gran millor, té prestigi per sí mateix.

I, tanmateix, la discreció en l'extensió geogràfica i demogràfica o en l'àmbit polític si es vol sembla coincidir històricament amb el més alt rendiment de les col·lectivitats. Sobretot sembla limitar els defectes socials que produeix la condició de l'home. És suficient al nostre propòsit recordar les ciutats gregues de l'antiguitat; els petits estats del Renaixement Italià i països del nostre temps com Dinamarca i Suïssa, per indicar que el gran tamany, per ell sol, no és una condició prèvia del progrés social.

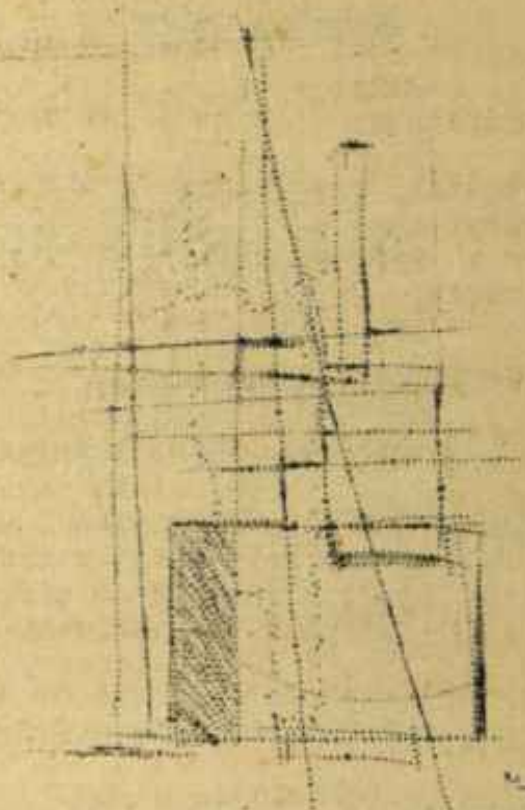
La realitat demostra que, no solament els valors espirituals, sinó també certs aspectes de l'Economia, troben, en una limitació de l'espai polític i amb ell, del problema a resoldre, condicions excepcionalment favorables. Un dels impediments econòmics a la grandària és l'augment desproporcinat de certs costos -- en termes d'eficàcia -- com els de Direcció de les empreses. En l'ordre de la cosa Pública el cost per càpita de l'Administració i sobretot l'eficiència de la funció creixen d'una manera desproporcionada a mida que creix l'àmbit de la jurisdicció. Aristòtil ja deia que "l'experiència demostra que una ciutat molt poblada no és gairebé mai ben governada, com ho prova el que totes les ciutats que tenen un reputació de bon govern tenen un límit de població".

La prova que aquests problemes preocupen actualment, des de l'angle econòmic, la dona el llibre titulat " Les conséquences économiques del tamany de les nacions". En ell es recullen les ponències del Congrés de l'Associació Internacional d'Economia celebrat a Lisboa, l'any 1957, dedicat exclusivament per primera vegada, a aquest tema.

Per altra banda, Leopold Kohr professor de la Universitat de Colúmbia, proposa francament una divisió del món i d'Europa, deixant de banda els Estats actuals, les "patries" del segle passat i del mateix general De Gaulle, per anar a buscar la reducció del tamany d'acord amb antecedents culturals, ètnics, físics i històrics que permeten un desenvolupament màxim de les característiques pròpies de cada regió en un esforç de superació dels sumands. Així proposa la divisió de França en regions com ara la Bretanya, l'Alsàcia, La Lorena, i les altres amb personalitat pròpia. El mateix fa amb els altres països, inclús amb el nostre.

Prescindint ara de la proposta concreta, jo crec que aquesta idea és bona, però incompleta, ja que ha d'anar lligada amb la d'uns organismes super-estats del caràcter que indicàvem al principi. Han d'existir

uns àmbits de tipus continental que tinguen certes funcions i uns àmbits regionals que s'en reserven unes altres. L'eficiència econòmica, el benestar material i espiritual dels ciutadans ha d'ésser l'únic criteri de distribució. Tindríem aleshores unes regions que en certes coses mantindrien plena personalitat, i que s'unirien en grans conglomerats, a fi de perseguir aquells objectius per a l'obtenció dels quals, la dimensió és un avantatge. Seriem al mateix temps més localistes i més universalistes.

Per aquesta banda resultaria que l'eficiència, mesura del món modern, hauria tornat al concepte de regió, una vigència que la tendència integradora dels últims anys semblava desplaçar per a sempre. Això és important, ja que pogué semblar que de l'Estat tal com el coneixíem, passariem, si per cas, a una nova estructura encara més àmplia amb oblit definitiu de les varietats nacionals integrades en la forma política que desapareix.

Crec que no serà així; l'extensió augmentarà a costa de l'intensitat i la unió serà a base de la varietat.

Els estats nacionalistes tradicionals fortament centralitzats i amb tendències imperials estan quedant sense paper, si és que el món ha de viure en pau i a un nivell de vida òptim. I millor per a tots, ja que com deia Sant Agustí, "quina saviesa demostra el que exalta la magnitud d'un imperi, si la seua satisfacció és com el vidre, brillant i lluminosa, però sempre en el perill i la por de trencar-se en trossos.

- "DIALOGO INTENTA EL DIALOGO" -

ENCUESTA SOBRE EL II CONCILIO VATICANO

"Diálogo" es ante todo una ocasión de diálogo, de intercambio de opiniones.

Decir esto no es significar nada nuevo. Muchas veces lo hemos repetido ya: queremos la discusión abierta, el planteamiento a lo universitario de cuantas cuestiones de importancia se nos presenten.

Pero queremos mucho más ese coloquio sobre hechos, acontecimientos, problemas que nos afecten colectivamente.

Apenas cabe subrayar que queremos aprovechar todas las oportunidades para conseguirlo.

Tenemos a la vista la celebración del próximo Concilio. Algo que nos interesa profundamente a todos los cristianos del mundo, que representa una ocasión formidable para entablar un diálogo sano, bueno y eficaz, como bueno sano y eficaz es adoptar una postura sincera, defenderla noblemente y conocer la del prójimo.

Por ello abramos el diálogo sobre el Concilio.

Planteamos una serie de preguntas dobles. Inquerimos sobre cada cuestión lo que se desea y lo que se cree que ocurrirá.

- 1.-¿Deseas algún cambio importante en la estructura, acción relaciones u otro aspecto de la Iglesia? ¿crees que tendrá lugar?
- 2.-¿Crees en la necesidad de una reforma en la estructura jerárquica de la Iglesia? ¿crees que tendrá lugar?
- 3.-¿Y de un cambio de posición de la Iglesia en relación con el Estado? ¿es posible en tu opinión que se dé?
- 4.-¿Deseas un mayor acercamiento de la Iglesia al pobre, a la par que una definitiva condonación de la vinculación catolicismo-burguesía en todos sus aspectos? ¿ocurrirá así?
- 5.-¿Qué deseas y qué esperas en cuanto al debatido problema del acercamiento de las Iglesias cristianas?
- 6.-¿Deseas que se declare alguna actitud mediante una definición dogmática?
- 7.-En resumen, ¿Qué deseas y qué fruto crees que dará el Concilio.

Esperamos vuestra opinión sincera. Escribid con o sin firma, pero escribid.

"DIALOGO"

ACTITUDES

El existencialismo está en bancarrota . Es lógico .

Para unos el existencialismo consiste en llevar barba, me^{le}na y trajes rotos ; para ellos es una moda . Para otros el exist^{en}cialismo es una forma de estar, de ser en el mundo y una actitud coherente ante la vida .

Hace poco se ha puesto a la venta en nuestras librerías , un pequeño volumen , debido a J. L. Aranguren , titulado " La Juventud europea y otros ensayos " . En una de las partes de que consta el primero, aparecido ya con anterioridad en un número de la " Revista de la Universidad de Madrid " , el autor expone que: la época inmediatamente anterior a la II Guerra Mundial, fué fundamentalmente política; se criticaron grandes ideales , estos idea^les incluso se vieron como grandes ; se electrizó el ambiente de una forma total, insostenible, y sobre todo, injustificable . Como consecuencia sobrevino la guerra y con ella el caos , el derrumbam^{en}to de todo lo que antes cimentaba a los hombres . Tras la atracti^{va} y esplendorosa fachada apareció el mísero interior . Se calificó así a ese idealismo , y se califica hoy en día - con razón en la mayoría de los casos - , como una ideología que disfraza un falaz logrerismo .

Al fallar los cimientos el hombre se sintió hundido , y por ello surgió el existencialismo transpasado de angustia , y expuesto con gestos desesperados .

Hoy en día la juventud sobre todo , se ha acostumbrado a vivir sin base, cree simplemente en la pequeña felicidad de la vida cotidiana . Aspira a una sólida situación profesional y por conseguir una bonita casa , una pequeña biblioteca , la vida fá^{ci}l .

La juventud actual rechaza todo gran idealismo pues la época anterior los tuvo y ensayó todos, y el resultado fué tan desastroso que lógicamente tiene que llevar a la decepción y a la repugnancia .

Admito y participo en la quema de idealismos, pero ello no nos debe llevar a una apatía total por todo lo que no sea vivir bien .

Como juventud somos el fermento cultural, social , político, en una palabra : VITAL de una época que viene ; más aún, de la época que vivimos que ya es fundamentalmente joven .

La política hoy en muchos países está en manos de jó^{ve}nes , en otros ejercen indubitadamente una efectiva influencia los individuos jóvenes . Y lo mismo ocurre en el aspecto cultural e intelectual .

Por ello precisamente es mayor ahora nuestra responsabi^ldad que en épocas anteriores caracterizadas por la " rectitud senio^{ri}s " .

Si queremos continuar y avanzar tenemos que ganárnoslo, si queremos eludir ese paternalismo que nos irrita, tenemos que , per^{fe}ccionándonos y perfeccionando las cosas, estar en condiciones de zafarnos de él .

El considerar que las cosas están bien como están, que los hechos y el tiempo son inamovibles no conduce a nada positivo;

es una posición de verdadera cobardía.

Necesitamos estar en continua discrepancia con lo dado y con nosotros mismos. Pero una discrepancia serena, razonada, sin violencias. Creo que estamos hartos de trincheras, no sólo materiales sino también ideológicas, de lideratos, de movimientos masivos fantásticos, y héroes deslumbrantes.

La verdadera valentía está en el diálogo respetuoso y respetado; la verdadera valentía está en saber evolucionar, en desechar arquitecturas y esquemas existentes para crear otros distintos y hasta quizá contrarios a ellos.

Nuestra mente y nuestro cuerpo deben estar en tensión para la aprehensión de lo nuevo; para someterlo y transformarlo en algo positivo.

Debemos estar inmersos en las estructuras, no para vivir en ellas y de ellas, sino para intentar transformarlas evolutivamente,

Hoy por hoy nuestra estructura es la Universidad; si creemos que hay que cambiarla no podemos esperar a que empiece por arriba, y limitar nuestra actitud a una cómoda crítica. Lógicamente nosotros, los menos conservadores de las dos esferas que forman la Universidad (profesores y estudiantes) debemos ser los que intentemos el cambio.

Para lograr esta modificación hay que buscarle su íntimo sentido de ser, y sobre todo, fundamentalmente, hay que tener confianza en las cosas y en las personas, amarlas profundamente en sus virtudes y en sus defectos.

Sólo el amor y la confianza dan la fuerza, sólo en ellos se encuentran los estímulos, las vivencias necesarias para trabajar.

El escepticismo y la desesperanza, a más de estar generalmente basados en la pura comodidad y en una inhibición total, y desprovistos, por tanto, de honradez y sinceridad, son esencialmente estériles e improductivos.

Albert Camus, antiteo, manifestó siempre su gran esperanza en los hombres, y nosotros, cristianos, ¿no la vamos a tener siendo precisamente ella y el amor la base de nuestra religión?

Amor nos está pidiendo el mundo, amor nos está pidiendo esa Historia de la Salud que está en marcha.

Amor nos está pidiendo Jesucristo que, siendo el mayor revolucionario, el mayor transformador de estructuras, es esencialmente Amor.

----- L. M. Jiménez Tellado

UNA NUEVA REVISTA UNIVERSITARIA

Sabemos que dentro de breves días aparecerá "HORIZONTE", una nueva revista, debida a la excelente iniciativa de un grupo de estudiantes.

Desde aquí, nuestra más sincera bienvenida. Estamos asistiendo a un proceso de renacimiento universitario. A los nuevos pioneros, nuestra felicitación y, como siempre, el ofrecimiento de nuestra auténtica vocación de diálogo.

BERTOLD BRECHT :

LA REBEL·LIÓ I L'ESPERANÇA DELS VIVENTS.

LA TEMÀTICA I OBRA EN BRECHT:

Hauria estat molt més còmode de no parlar-ne. Però les coses s'han de mirar de cara. Avui Brecht representa tot un món que no podem oblidar, expressa un pensament compartit per milions d'homes i ha fet un impacte molt fort entre molts d'altres que no pensem com ell.

Brecht crea un nou teatre èpic. Els seus personatges sempre són representatius d'alguna cosa, i els seus sentiments van condicionats per la realitat exterior, objectiva, del món on viuen. Ell mai no busca l'art per l'art; és un home al servei d'unes idees, i empra la seua tècnica teatral per a divulgar-les.

L'autor alemany és un bloc ideològic. Amb frases de les " Cançons i Poemes ", subratllades per la temàtica de les seues obres teatrals més importants, és possible d'esbossar tota la dialèctica materialista. Per a Brecht no hi ha altra esperança que l'esperança dels vivents: " nosaltres no som sinó uns éssers fugissers; què hi haurà després de nosaltres ? Res que mereixca que en parlem ". L'única feina és construir aquest món: " Hora vindrà en que l'home ajudarà l'home "; però mentrestant vivim alienats. Per a Brecht hi ha dos tipus d'alienacions: l'alienació econòmica i la filosòfico-religiosa: la primera d'elles representada en la " Opera de dos sous " en la que els personatges són burgesos de costums burgesament honorables, obligats a viure així per l'alienació econòmica: per la preocupació de guanyar-se la vida siga com siga, en una societat injusta amb els seus pactes, amb la seua falta d'esperança, amb la seua angoixa per viure i amb la seua insolidaritat. L'Occident és una via morta, desviada del veritable progrés...

Correlativament a aquesta alienació econòmica, l'home s'ha desviat de la seua funció intel·lectual i de vida: l'alienació filosòfico-religiosa. Ha oblidat el veritable camí de la realitat objectiva del món, la que trobem amb l'investigació experimental i científica, la que dominem amb la tècnica - ho il·lustra l'obra " Galileo Galilei " - no hi ha bé o mal, sinó coses favorables al progrés, o coses desfavorables al progrés.

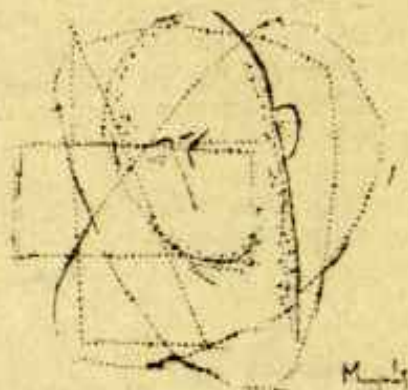
Aquest món alienat, que es va retrocant així mateix amb la Ciència i Tècnica, té com una llavor amagada, el coratge dels pobres, la justícia dels pobres, la poderosa impotència dels pobres. Aquest és el tema de les obres més grans de Brecht: " Mare Coratge i els seus fills ", " La condemna de Luculus " i " La Croada dels Infants ". El poema " La Croada dels Infants ", el moment més tendre i més humà de Brecht, és el cant de la impotència dels febles. Arriba el moment que els pobres es desvetllen, prefereixen la mort a la misèria i fan la revolució. El fruit de la revolució és la justícia, la planificació econòmica. Materialisme, alienacions, moral de situació, tècnica, revolució i planificació. Brecht es troba dins de la dogmàtica d'un partit.

JUDICI CRÍTIC

Quan hom s'enfoca amb un bloc de doctrina, és erroni de discutir-ne els detalls; cal anar al centre del bloc. Ací hi ha un problema molt concret: o l'home és només un 'objecte' investigable, o és un subjecte amb alguna cosa més, amb una realitat interna i espiritual, amb unes experiències que per elles mateixes mai no podran ésser detectades per instruments molt més afinats que el telescopi de Galileu. El que és curiós és que hom crega les dades del telescopi, i que en canvi, oblide la realitat profunda que hi ha en cada home, la vida que frueix, el jo, alguna cosa molt íntima, que no és senzillament carronya. Això és creure en la ciència sense creure en la consciència: una mica com si algú creguera que porta ulleres i, en canvi, no volgués creure que té ulls.

En el valor de l'home hi ha el centre de la qüestió. I precisament ací Brecht, dogmàtica d'un partit, es troba fora de la línia del partit.

Materialisme, alienacions, moral de situació, tècnica, revolució i planificació són estructures perifèriques en el nostre autor: al centre hi ha la personalitat individual de l'home. Brecht fa un curiós joc intel·lectual: redueix els problemes de la societat a problemes d'un sol home; el símbol del seu teatre sempre és un home sol, un home molt humà. Recordem Chesterton: "El fet de que un home siga un bipèd no vol dir que cinquanta homes siguen un cent-peus"; el partit planteja problemes de cent-peus, Brecht els converteix en problemes de bipèds, en reduir-los a aquesta escala, tot el seu pensament canvia en essència, ja que al centre hi ha els pobres, els infants, els obrers, els homes més dignament homes. D'ací l'impacte que fa a l'Occident, l'escoltem per tot el que no ha rebut del partit, pel que té dels grecs, de la gran filosofia alemanya i, sobretot, del cristianisme: l'home com a valor-mesura, com a ésser d'amor.

En Brecht la cosa important no és l'alienació marxista, sinó l'alienació veritable: la que destrueix a l'home com a persona lliure i conscient. De fet, només hi ha dos tipus d'alienació: la dels homes tancats en el seu egoisme (el pecat d'Occident), i la dels individus absorbits per la societat, esfumats, despersonalitzats, convertits en peces d'uns cent-peus (el pecat d'Orient).

En Brecht la cosa important no és, com hem dit, l'alienació marxista, sinó l'alienació veritable. Brecht mateix és un alienat, amb la seua íntima contradicció: vol expressar les seues vivències individualistes en una amorfa massa collectivista, és un bipèd que vol trobar els cent-peus. De la veritable alienació no ens salvaran ni la tècnica sola ni els moviments revolucionaris per ells ma-

teixos: només ens poden salvar el retrobament de l'Home i de Déu, Grècia i el Cristianisme. Però Brecht, com tot home, té alguna cosa per a ensenyar-nos.

Cal compartir la seua rebel·lió contra el nostre món tan absurd, tant sense sentit; cal que sapiguem veure les seues alienacions: econòmica, filosòfica i, sobretot, humana per l'egoisme i el motlle massiu. Cal anar encara més enllà en aquesta rebel·lió, perquè ens hem d'alliberar de l'alienació teològica de la pèrdua de Déu, i hem de retrobar el misteri de la imitació de Déu per l'home, perquè abans hi ha hagut, com diu Peguy, el misteri de l'imitació de l'home per Déu. Cal comparar la seua esperança pel millorament del món. Sense embriagar-nos, si els homens hem fet avions i telers, hem d'aprofitar-los perquè poden poder ajudar a un més just anivellament econòmic, i també a una més plena realització humana. Cal anar encara més enllà en aquesta esperança. Per a nosaltres treballar es cooperar a l'obra creadora de Déu; trobar bells els avions i els telers es compartir el goig de Déu en veure que el món sortia bell i bon de les seues mans; cercar el just anivellament social es cercar la unitat de taula participant de l'amor de Déu que va instituir l'Eucaristia. Encara més enllà: no ens podem quedar burgesament en una societat justa, en la que se salve el sant dret a la riquesa, hem de salvar encara més: el sant dret a la pobresa. Si avui apareguera Sant Francesc, potser li donarien pastilles i li farien psicoteràpia. Cal que retrobem els pobres en esperit, el signe de la joventut de l'església. Cal que retrobem les virtuts dels pobres: la humilitat, la suavitat, l'alegre acceptació del dolor. I també el coratge, el valor de viure indefectiblement del pa de cada dia.

Encara més enllà, més. L'esperança de Brecht té una fita ben burgesa: arribar a un dia a que l'home fassa el dinar pel dinar, l'art per l'art, la cultura per la cultura i el progrés pel progrés. Per a nosaltres, dinar, art, cultura i progrés són valors que salten fins a la vida eterna.

Josep Ballarín /

Nota de la Redacció: El que hem presentat és sols un resum de l'article original.

El limitat espai de que disposem ens ha obligat a sintetitzar-lo, sentint-ho pel que respecta a l'autor i als nostres lectors.

BELGICA

LA FRONTERA LINGÜÍSTICA

El gobierno belga ha adoptado un proyecto de ley por el que se fija la frontera lingüística entre las ciudades de habla flamenca del norte y las de habla francesa del sur del país, según se anuncia oficialmente esta noche.

Según la disposición, Bruselas la capital, será bilingüe. Se establecen facilidades especiales para las minorías lingüísticas en aquellas regiones donde el flamenco o el francés esté oficialmente en uso. EFE.

(Jornada, Jueves 18 de enero 1962)

Un poema de Pere Quart.

AQUELLA BÈSTIA

Un dia a mitja tarda
- una tarda de núvols
massissos com vaixelles de guerra-
aquella bèstia va saltar de l'arbre
i ja va caure dreta.

Obrí les mans de dits autònoms
i va mirar-se-les i remirar-se-les;
després alçava els ulls mig closos,
perplexa com un savi.

I es va adonar que ja pensava!
(amb criteri mosaic
la cosa era un prodigi).
Pensava i, endemés parlava.

La ronca veu escometia l'aire
i s'esbravava, meravellada o tímida,
en les paraules fresques
de pensament breu i senzill.
I l'endemà la bèstia va somriure
per primera vegada,
puix que verificava, entusiasta,
el flux intermitent de la memòria.

L'Home ho sentia, s'en desficiava:
" Qui m'ha traït?"
(Això mateix: qui l'ha traït?)
I amb ira temerosa
renyava l'animal
dolç i orellut a penes:
"Et prohibeix que penses,
t'ho prohibeix, bèstia!
Menja, dorm, fornica;
roba, si cal el teu semblant,
o mata'l, si et fa nosa.
I fins i tot treballa!
Però no penses, bèstia!"
El primer: no pensaràs!

I que Jhavè tinga paciència
Ell què, encara
té a mà un Diluvi
- o tempestats afins -
per a esbandir-nos.

(Del llibre "Vacances Pagades"
- Premi Ausiàs March 1959 -
Publicacions de la Diputació
de València, 1961)

Dins del panorama actual de les nostres lletres, el nom de Pere Quart marcarà sense dubte tota una època. Pere Quart, pseudònim amb el que Joan Oliver firma els seus poemes, s'ha dedicat, sobretot, a la poesia i al teatre. Ell s'ha decidit a reflexar en els seus escrits, d'una manera directa i conscient, la angúnia de l'home dels nostres dies. Pocs escriptors, entre nosaltres, s'han llençat d'una forma tan audaç i tan amarga, a trencar tòpics, a desvetlar consciències, a es pavilar als qui sofreixen. Ferrater Mora ha dit que en llegir-lo po dem recobrar "el sentit de la terra, de la sang, de la realitat".

Hem volgut presentar un poema dels clàssics de Joan Oliver, on, com sempre, el protagonista és l'home d'avui. Pere Quart ha escrit aquest poema per a dir, simplement, que a l'home li han prohibit pen sar. Açò, però, tan senzill, té dos significats: d'una banda és l'auto prohibició del qui troba més còmode, més feliç, no pensar, no "compli car-se"; d'altra banda, el constatar que hi ha uns homes que, d'una manera o d'altra, prohibeixen pensar als altres.

En reflexar aquesta situació, Joan Oliver comença a redimir-los.

Joan Ferran.

SOBRE LA LENGUA

por Enric Solà Palerm

A muchos habrá de parecer extraño que se plantee, aquí y en 1962, el problema lingüístico. Ciertamente, a mí también me lo parece. Resulta inverosímil que, a estas alturas y llamando donos europeos, tengamos ese problema.

Y, sin embargo, lo tenemos. Están ahí, en la fábrica, en el campo o en la Universidad. Podemos darle la espalda, olvidando nuestra responsabilidad de universitarios; podemos despreciarlo en nombre de falsos universalismos; pero el problema quedará ahí, en primera línea, junto a las cuestiones sociales, religiosas, económicas, políticas. Y cada vez que nos planteemos una de ellas, todas las demás se nos presentarán enlazadas, exigiendo una solución conjunta.

Vamos hoy a preocuparnos de este problema de la lengua. Las conclusiones a que lleguemos serán discutibles; la buena voluntad que nos lleve a ellas, no: Formamos parte de un pueblo, y queremos su bienestar, en un marco de concordia con los demás pueblos.

Empezaremos trazando unas ideas generales. Seguiremos exponiendo la situación en diversos países. Finalmente enfocaremos nuestro caso concreto.

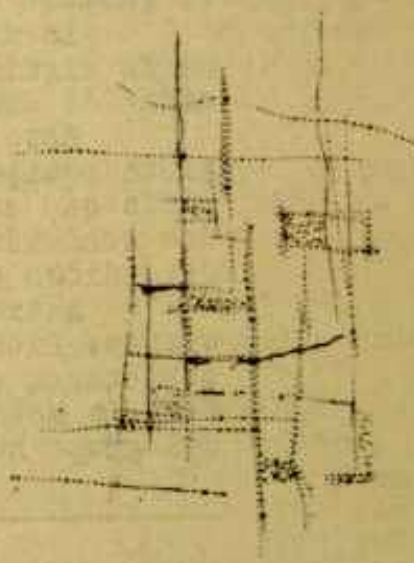
GENERALIDADES

a / Importancia de la lengua

La importancia de cada idioma deriva en primer término de ser un elemento fundamentalísimo en la formación del pensamiento.

Coincidamos recordando esa frase tan repetida por Fichte en sus Discursos a la Nación Alemana: "La lengua forma a los hombres mucho más de lo que los hombres la forman a ella".

Delos, sociólogo franco-canadiense, dice: "La lengua materna no merece solamente su nombre porque el niño la aprende de sus padres, sino porque modela la expresión del pensamiento y la nutre como un seno maternal. Desde que despierta, nuestro pensamiento usa las sonoridades, los ritmos, las energías de la lengua; se beneficia de su lógica, se adapta a su nivel de abstracción... Como expresión de una cultura y manifestación del espíritu de una civilización, el lenguaje tiene su genio propio, y se lo comunica a los

espíritus que lo asimilan..." (1)

A. Viatte (2) observa que, estando en un mismo nivel cultural el imperio chino de Han y el mundo grecorromano, el progreso más rápido de Europa fue motivado en gran parte por la superioridad de su lenguaje.

El idioma es, además, medio importante para la consecución de ciertos fines colectivos.

Es elemento fundamental en la formación de la conciencia de pueblo. Son claros ejemplos los procesos unificativos de Alemania e Italia durante el pasado siglo. La resurrección de los pueblos eslavos está eminentemente ligada a la resurrección de sus instituciones lingüísticas; no en balde sus grandes protagonistas -Dositeo Obradovitch, Vuk Karadjitch...- eran filólogos.

Igualmente, a la Hora de poner en práctica planes sociales de importancia, se acude con frecuencia al vínculo cohesivo de la lengua. No es posible comprender el maravilloso ejemplo del pueblo judío, sus nuevas formas de vida económica -socialistas y no socialistas-, sin una fuerte base de solidaridad nacional y lingüística. El desarrollo económico y el renacimiento cultural corren paralelos.

Las interrelaciones lengua-cultura y lengua-enseñanza saltan a la vista. Nos detendremos en ellas al considerar la doctrina de la UNESCO.

En fin, un renacimiento cultural suele elevar al pueblo espiritualmente, acentuando su sentir religioso. Solo así se explica el acendrado catolicismo del pueblo irlandés.

b / Dignidad de las lenguas

Si todos los hombres somos iguales, las lenguas -nuestros productos culturales primarios- también lo han de ser. Me refiero, claro está, al aspecto cualitativo, no al cuantitativo (número de personas que las hablan).

La dignidad de cada lengua derivará, en primer lugar, de la dignidad del Hombre, y, en segundo término, de su capacidad de servir de vehículo a una cultura.

Esto exige, en el terreno de las realizaciones, la completa equiparación de todos los idiomas del mundo. El ideal sería que cada grupo humano usara su lengua propia, y que todos conociéramos una segunda, universal, elegida entre las más difundidas o creada artificialmente.

Ahora bien, las facetas pública y privada tienden a adecuarse. Dicho de otro modo: Un idioma, a la larga, no puede sostenerse si carece de instituciones públicas que lo sustenten. La meta es, pues, la oficialidad de cada lengua dentro del grupo humano que la habla.

(1) J. T. Delos: "La Nación" (traducción castellana). Buenos Aires, 1948. Tomo I, págs. 117 y 118.

(2) A. Viatte: "Les problèmes de l'Orient", pág. 160, La Nouvelle Revue, 1943.

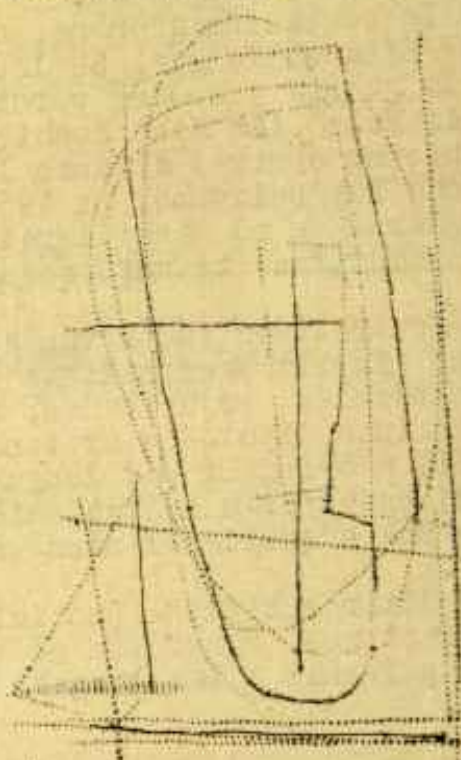
----- CUESTIONES LINGÜÍSTICAS EN ALGUNOS PAISES

En general, siendo el Estado un fenómeno de poder, y un fenómeno de poder inteligente, intentará adecuar a su estructura todos los demás fenómenos de poder que encuentre a su alcance. Entre ellos la Nación (4); y, como elemento fundamentalísimo en la formación de la conciencia nacional, la lengua. El plurilingüismo de un Estado tiende a resolverse en favor del grupo que detenta el poder, y esta tendencia sólo puede ser desvirtuada por los esfuerzos que lloven a cabo los demás grupos en defensa de su idioma.

Intentaremos ahora dar una ojeada general, agrupando a los Estados de acuerdo con características que iremos señalando

a / Bélgica, Sudáfrica, Suiza ...

Representan casos de simple yuxtaposición de grupos culturales dentro de los límites de un Estado. Cada uno conserva su cultura propia.

El caso de Bélgica es ya conocido. En la Unión Sudafricana, después de la desesperada lucha de los boers por su supervivencia como pueblo, las lenguas oficiales son dos: el afrikáans, dialecto holandés, y el inglés. En Suiza, cada uno de los veinticinco cantones tiene autonomía lingüística; en consecuencia, las lenguas cooficiales son cuatro: alemán, francés, italiano y romanche.

b / Canadá, Gales, Irlanda, Francia

Grupos minoritarios, geográficamente compactos, tienen su idioma propio, pero han de aprender la lengua de la mayoría, que es la oficial.

En el Canadá, la provincia de Quebec consiguió en 1867 el reconocimiento del francés como segunda lengua federal.

Gales es bilingüe, aunque el sentimiento popular es adverso a Inglaterra, y la Universidad galesa fomenta la lengua y cultura autóctonas

Incluimos a Irlanda en este grupo porque los siglos de dominación inglesa habían acabado con su idioma. La Liga Gálica, a fines del siglo pasado, inició una campaña en favor de la resurrección del idioma. Su director, el doctor Douglas Hyde, fue elegido posteriormente primer presidente del Estado Libre de Irlanda. La línea iniciada se ha seguido. En la actualidad ya funcionan en irlandés los Colegios Mayores, y es de esperar que en cualquier momento comience a hacerlo la Universidad.

(1) Esto es lo que dice con otras palabras G. del Vecchio en su "Teoría del Estado", versión castellana, Barcelona 1956 p. 104-5

En Francia se hablan además del francés, el flamenco, el bretón, el alsaciano-loronés (dialecto alemán), el occitano, el catalán, el vasco y el corso (dialecto italiano)

(5) El proceso de afrancesamiento de todas estas comunidades es asincrónico. Hay una nota común: París no desperdicia ocasión para asimilárselos.

Remontémonos a la Revolución. La Convención (6) se propone extirpar de todas las comarcas de Francia "aquellos dialectos que eran como los restos del feudalismo y la esclavitud".

El proceso continúa y se ve acelerado hacia el 1870, con el establecimiento definitivo de la escuela obligatoria francesa. El comportamiento de los responsables culturales ha sido hasta hace poco vergonzoso. Hacia 1900, los maestros se escondían fuera de la escuela, para sorprender a los alumnos que a la salida hablaban su lengua materna, y castigarlos. El niño que en clase dejaba escapar una palabra no francesa, recibía un objeto vergonzoso, el "signum", que pasaba de mano en mano de acuerdo con esta regla: el que al acabar el día estaba en su posesión era castigado.

Durante este siglo han variado las cosas.

Los bretones, durante la ocupación alemana, consiguieron ciertas concesiones escolares para su lengua. Se les tildó de colaboracionistas al acabar la guerra y se les persiguió; pero el movimiento izquierdista "Ar Palz" (La Hoz) deshizo el equívoco y volvió a arrancar al gobierno central algunas libertades.

Basándose en la estrecha Ley Deixonne, de 1951, las lenguas nacionales pudieron enseñarse en el Bachillerato, aunque sin validez oficial. Pero el momentáneo triunfo reaccionario de 1958 no toleró ni esto.

La reacción contra el centralismo fue rotunda. Por de pronto apreció el separatismo (Partit Nacionalista Occitan, por ejemplo). Todos los grupos culturales perjudicados, apoyados por el formidable bloque de los treinta diputados bretones, lanzaron a sus políticos e intelectuales a defender sus lenguas. A los tres meses (noviembre de 1959) estas eran restablecidas en el Bachillerato francés y su enseñanza adquiriría el mismo rango que la de las lenguas extranjeras.

Las directrices de los últimos tiempos (movimientos políticos y universitarios, publicaciones, congresos pedagógicos, etc) parecen augurar un espléndido porvenir a las lenguas minoritarias de la República Francesa.

c / La Unión de Repúblicas Socialistas Soviéticas

Es el ejemplo tipo de un conglomerado en el que cada grupo habla su lengua, conociendo todos una segunda lengua federal

(5) Occitania es la nación de 15 millones de habitantes que ocupa casi toda la mitad Sur de la República Francesa. Su lengua, la Lengua d'Oc, está integrada por varios grupos dialectales: Gascon, Lemosín, Auvernés, Lengadociano, Delfinés y Provenzal.

(6) Declaración del 15 Prairial, año II.

(7) Todas estas cuestiones se tratan con frecuencia en las revistas "Serre d'Or", de Montserrat, y "L'asc negra", órgano del movimiento de la juventud occitana. Se puede consultar concretamente el último número de 1959 de la primera.

Hasta 1916 toda la enseñanza oficial en el Imperio del Zar se daba en ruso. El 3 de noviembre de 1917, el nuevo régimen proclamaba la igualdad de todas las razas, los credos y las lenguas.

Esto no era factible en principio. Incluso había que re-vivificar lenguas que no tenían ni alfabeto, ni gramática, ni cultura nacional. Fue necesario un largo proceso, comenzado en 1927 (8)

En la actualidad, los idiomas cooficiales en la URSS alcanzan el número de 180. El ruso es una segunda lengua, que se enseña en la escuela y que todos conocen. Una sola institución emplea exclusivamente el ruso: el ejército.

d / Israel

En el siglo III después de Cristo el hebreo era una lengua muerta. Hay que esperar hasta el siglo XIX para que los esfuerzos de los sionistas creen la primera escuela hebrea (1888). En 1906 entra en la enseñanza media y el proceso ascendente sigue.

1948 es el año de la fundación del Estado de Israel, su idioma oficial es el hebreo.

Hoy en día, la juventud habla exclusivamente hebreo. Es la primera vez en la historia que una lengua muerta vuelve a la vida (9)

----- NUESTRO CASO CONCRETO

a / Extensión de nuestra lengua (10)

Nuestra lengua se habla en el País Valenciano (salvo comarcas del interior que fueron repobladas por aragoneses y castellanos), las islas Baleares, el Principado de Cataluña, una considerable faja fronteriza de Aragón, ciertas comarcas catalanas de las que se apoderó Francia por la Paz de los Pirineos (y que están integradas en el departamento de Pirineos Orientales), el Principado de Andorra (donde el único idioma oficial es el nuestro) y la ciudad de l'Alguer, en la isla de Cerdeña, región autónoma de la República Italiana.

b / Nombre de la lengua

Si la lengua es una, una ha de ser la denominación con que la designemos.

A pesar de que corrientemente hablamos de Lengua Valenciana, me parece más acertada la denomi-

(8) Nicolas Hans, de la Universidad de Londres, "Educación comparada" Buenos Aires, 1950. Págs. 63 y agtes.

(9) "El renaixement de l'hebreu", en Serra d'Or, sep. 1960
Andre Chouraqui: "L'Etat d'Israel". Colección "Que sais-je?", Presses Universitaires de France. Nº 673

(10) Vide: Sanchis Guarner, "La llengua dels valencians"

nación de Catalana. En principio, no hay obstáculos para adoptar, pues ello no ha de suponer una renuncia a nuestras particularidades gramaticalmente correctas. Además, hay muchas razones a favor, que vamos a exponer esquemáticamente.

Históricas : La lengua fue traída desde el Principado de Cataluña a Mallorca y Valencia por los conquistadores cristianos.

Geográficas : El Principado de Cataluña es la más extensa y más poblada de todas las zonas que la hablan.

Literarias : El renacimiento de la Lengua tuvo origen en el Principado, donde ha triunfado más plenamente.

Científicas : La denominación científica con que es conocida internacionalmente es la apuntada. Todas las universidades del mundo que poseen cátedra de nuestra lengua (11) la designan con el mismo nombre.

c / Situación actual de nuestra lengua

Nuestro dominio lingüístico no es muy extenso, pero los 60.000 Km² que comprende ofrecen una extensión superior a la de seis Estados europeos : Dinamarca, Suiza, Holanda, Bélgica, Albania y Luxemburgo.

La población de los Países Catalanes -6 millones de habitantes- supera a la de ocho Estados Europeos : Suiza, Dinamarca, Finlandia, Noruega, Irlanda, Albania, Luxemburgo y Islandia.

El idioma posee plena vitalidad en todos los Países Catalanes. Con el Romanticismo, la Renaixença triunfó, las normas gramaticales se fijaron, el idioma se puso al día.

Sólo hay un foco medio castellanizado : la ciudad de Valencia. La cosa viene de antiguo. La nobleza valenciana comenzó a abandonar nuestra lengua a partir de las Germanías, mostrándose insolidaria con el pueblo que se le había rebelado (12). A mediados del siglo XIX se reprodujo el hecho, cuando la burguesía comenzó a castellanzarse, mientras la del Principado se adhería firmemente al catalanismo.

¿Por qué esta diversidad de posturas? Desde luego, está claro que la diferencia de comportamiento responde a un fenómeno de clase. Y es posible que este obedezca a un sentimiento de superioridad social : Uno de los medios más fáciles de distanciarse del pueblo es hablar una lengua distinta de la suya.

En todo caso, el proceso de alienación cultural no nos ha de preocupar demasiado, porque sólo ha afectado (y parcialmente) a una clase social, la burguesía ; y el papel de la burguesía en la evolución de las cosas va siendo cada vez menos importante.

(11) Son : Bedford, Glasgow, Liverpool, Nottingham, Londres, Oxford, Cambridge, Sheffield, Berlín, Copenhagen, Toulouse, Montpellier, Perpinyà, Roma, Moscú, Columbia, Chicago...

(12) J. Romeu i Figueras, Literatura Valenciana en "El Corte sano de Luis Milán. "Revista Valenciana de Filología", 1951, I, 327.

Joan Fuster, Antología de la Poesía Valenciana. Barcelona, 1956, pág. 21

¿Cuáles son las posibilidades futuras de nuestra lengua?
¿Qué esferas de Derecho Público debe, en justicia, alcanzar?

No parece conveniente trazar en este momento un cuadro exhaustivo de nuestras aspiraciones; y, por un lado, cada uno de nosotros está en condiciones de hacerlo in mente. Nos limitaremos, pues, a señalar desde aquí un punto de partida: la urgente necesidad de montar por completo la escuela primaria en la lengua del país.

Estructurar la enseñanza sobre una lengua que no sea la materna es totalmente antipedagógico. Antes de entrar en la escuela, los individuos se han formado un vocabulario que cubre todas las necesidades de la vida corriente. A éste superponen, como consecuencia de la educación, una lengua de ideas y relaciones abstractas, expresadas totalmente en un idioma extraño. La mente se divide en dos compartimentos estancos, uno para la vida corriente y otro para la del estudio y de las ideas. "Los educadores que intentan acazmente imponer una lengua extranjera como medio de instrucción, corren el riesgo de perder todo el fruto de sus esfuerzos produciendo una generación con un conocimiento verbal superficial, sin relación con el medio y con su experiencia anterior" (13)

Este criterio lo tiene muy presente la UNESCO. Después de varias reuniones de expertos, se publicó en 1953 un trabajo titulado "L'emploi des langues vernaculaires dans l'Enseignement", dentro de la colección "Monographies sur l'Education de Base"-VII (14)

De la doctrina de la UNESCO nos interesa señalar los siguientes puntos:

a / La lengua materna es, para cada uno, el medio natural de expresión; y una de las primeras necesidades del individuo es desplegar plenamente su capacidad de expresión.

b / Los niños tendrían que empezar sus estudios escolares en la lengua materna, porque es la lengua que comprenden mejor y porque es la lengua extraña la que motiva una funesta separación entre la familia y la escuela.

c / No hay nada en la estructura de una lengua, cualquiera que sea, que la imposibilite convertirse en vehículo de la cultura moderna

Los Papas se colocan en la misma línea, y con un criterio aún más rígido. Pío XII ha hablado de ello repetidamente. Juan XXIII, también, especialmente en el mensaje de Navidad

(13) Nicholas Hans: Op. cit., págs 51 y 69

(14) Nosotros lo hemos manejado a través del folleto "Les langues de France et l'Ecole Publique", publicado conjuntamente por los "Cahiers Pédagogiques de l'Institut d'Etudes Occitanes" y "Ar Palz"

Lo que venimos considerando acerca de la enseñanza primaria quiebra en el caso concreto de nuestra ciudad. Y en otros. Dentro de esta comunidad de seis millones de habitantes hay alrededor de un millón de personas de habla castellana. ¿Que criterio adoptar ante este hecho?

Muchos países se encuentran o se han encontrado en las mismas condiciones. Se observan dos tipos de solución:

En las tierras de tradición protestante, el principio de individualidad prevalece sobre el de comunidad: El niño recibe instrucción en su lengua materna, sea cual sea. Así sucede en Sudafrica y Gales.

Por el contrario en pueblos de tradición católica, el interés privado se subordina al de comunidad; se tiende a la readaptación cultural de todos los sectores. Quebec es un ejemplo de ello.

Queda en pie el problema. ¿Que solución dar en los Países Catalanes? Cualquiera de las dos puede ser válida. Lo que no es válido -no es justo- es la subordinación de la mayoría a la minoría.

Concluimos.

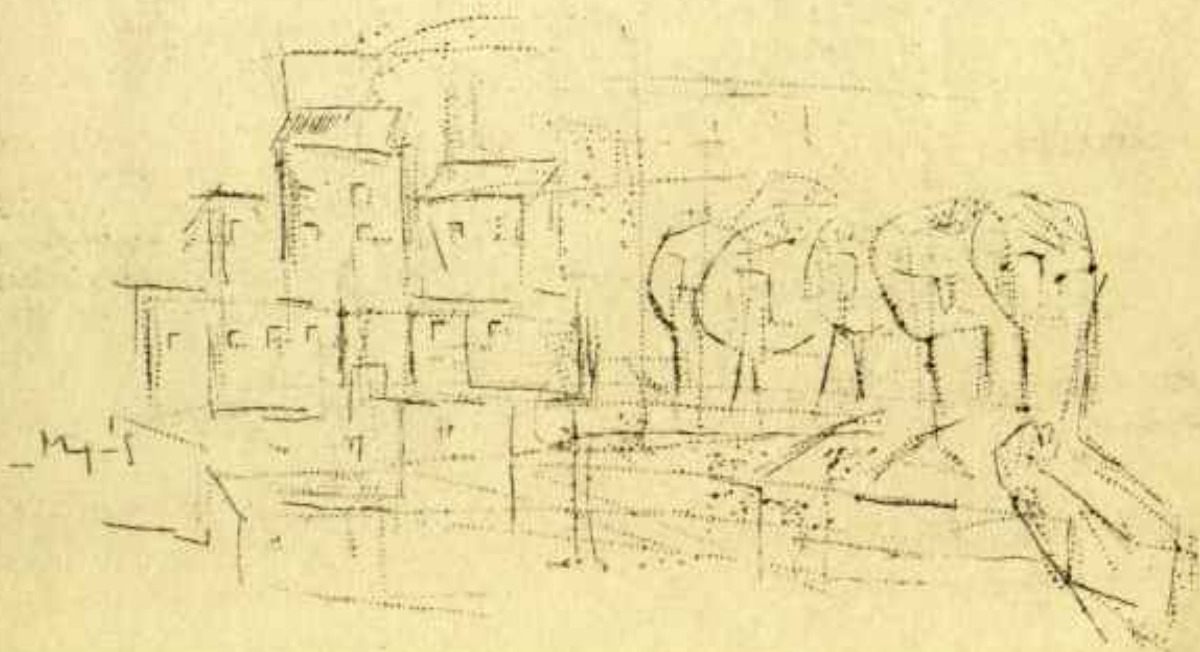
Sólo a partir de medidas de carácter público -como ésta de la escuela en nuestra lengua- podrá nuestro pueblo ir saliendo del estado de alienación cultural en que se halla. La postura de los Papas, de los Organismos Internacionales, de los sectores intelectuales, lo propugna.

El sentido de la Historia moderna de todos los países así lo postula.

Lo pide también esa unión europea que ya se dibuja delante de nosotros: "La nova fase històrica és la de constituir la nova Europa sota una estructura que permeti la vida de la comunitat i la vida dels seus membres. Sense la vida dels pobles europeus és impossible cap mena de vida per a Europa" (15)

---Enric Sola Pàlerm

(15) Joan Grasellas: "Els Pobles jòvens" Col.lecció Nove Europa. Barcelona 1958; pág 134

En 1948 va apareixer el llibre: "La dechristianisation des masses proletariennes" (1). És el resum d'unes conferències pronunciades al Centre d'Estudis Socials "Godofredo Kurth" de Brusel·les. Com diu el mateix títol, intenta analitzar algunes de les causes de la descristianització dels obrers. No és un gran llibre (cal pensar, però, que la major part d'elles han estat donades pels mateixos obrers) decau sobretot a la segona part: l'actuació del cristià a la societat. De tota manera, i donat que sempre pot ésser útil el coneixement de les causes de la descristianització del proletariat, hem cregut que pot tenir un cert interès per als nostres lectors i és per çò que anem a citar alguns paràgrafs.

Comença estudiant la situació del proletariat al segle XIX. Diu:

"Si vol considerar-se, però, objectivament la que fou i la que és encara, hi ha per a quedar horroritzats. I tant més quan els responsables d'aquest estat de coses -- i els seus beneficiaris -- eren en gran part, i encara avui continuen éssent-ho, catòlics"

Tot seguit examina l'intent socialista de donar realitat a una reforma o canvi d'estructures, parangonant-lo amb els mètodes, escassament eficaços, de què ha fet ús una gran majoria de la comunitat cristiana:

"La comunitat cristiana limità les seues preocupacions a l'organització de la misericòrdia i de l'assistència en forma d'almoïna".

Una altra conferència analitza la psicologia dels catòlics:

"El catòlic és de psicologia conservadora, puix sap que ha de conservar uns dogmes. Sap que és dipositori d'una fé que cal conservar...."

I continua:

"Ara bé, el catòlic s'inclina a extrapolar aquests sentiments propis de la seua consciència religiosa, portant-los al terreny de la seua consciència política i social".

En aquests camps assenyala l'autor el joc que fa una gran part de la burgesia com a mig per mantenir el seu "statu quo"

-----segueix-----

(1) Editions Casterman, Paris-Tournai

"La burgesia --- diu --- després de les revoltes dels obrers al segle XIX, comença a prendre pòr i observa que el manteniment de l'ordre públic exigeix alguna cosa més que la força; i que les armes espirituals serien tal vegada més eficients. Així, la burgesia, tant els creients com els incrèduls, s'inquieta per fundar el partit de l'ordre: vol dir, és clar, de l'ordre establert, i es tracta de que l'accepten les classes oprimides, obrint-los les perspectives "conhortadores" d'un restabliment de la justícia a l'altre món"

Es fixen així les posicions:

"Per una banda, els catòlics i l'ordre entès a la manera de la burgesia. Per l'altra, la reforma o canvi d'estructures i l'anticlericalisme. La política, doncs, va a prendre un caire confessional"

Es aleshores quan surten els partits confessionals, fent-nos veure l'autor:

"El dilema perillós en què s'han tancat els partits catòlics : O bé es limiten a fer la defensa de la religió, i aleshores és un moviment sectari, o bé fan política general i aleshores comprometen el cristianisme amb llurs errors".

Després d'haver analitzat, la psicologia conservadora dels cristians, portada al terreny social, econòmic i polític, com a causes de la descristianització dels obrers, la conjunció del cristianisme i la burgesia en forma generalment de partits catòlics, la poca eficàcia dels cristians -- degut a aquest conservadurisme -- davant les reformes d'estructures, en trau l'autor la conclusió de què:

"La causa decisiva de la descristianització del poble és la solidaritat -- devem dir la intel·ligència secreta -- entre el règim capitalista i la comunitat cristiana".

Una d'aquestes conferències acaba -- i també nosaltres anem a fer-ha -- amb un paràgraf del llibre "Problème du Communisme" (pág.47) de Nicolás Bardiaef:

"Tot el pervindre de les societats cristianes dependeix del fet de saber si el cristianisme, o més exactament, si els cristians, rebutjaran la unió del capitalisme i d'una societat injusta; si la humanitat cristiana tractarà, per fi, de realitzar en nom de Déu i de Crist, la veritat que els comunistes realitzen en nom d'una col·lectivitat atea, en nom del paradís terrestre".

Així siga! -----